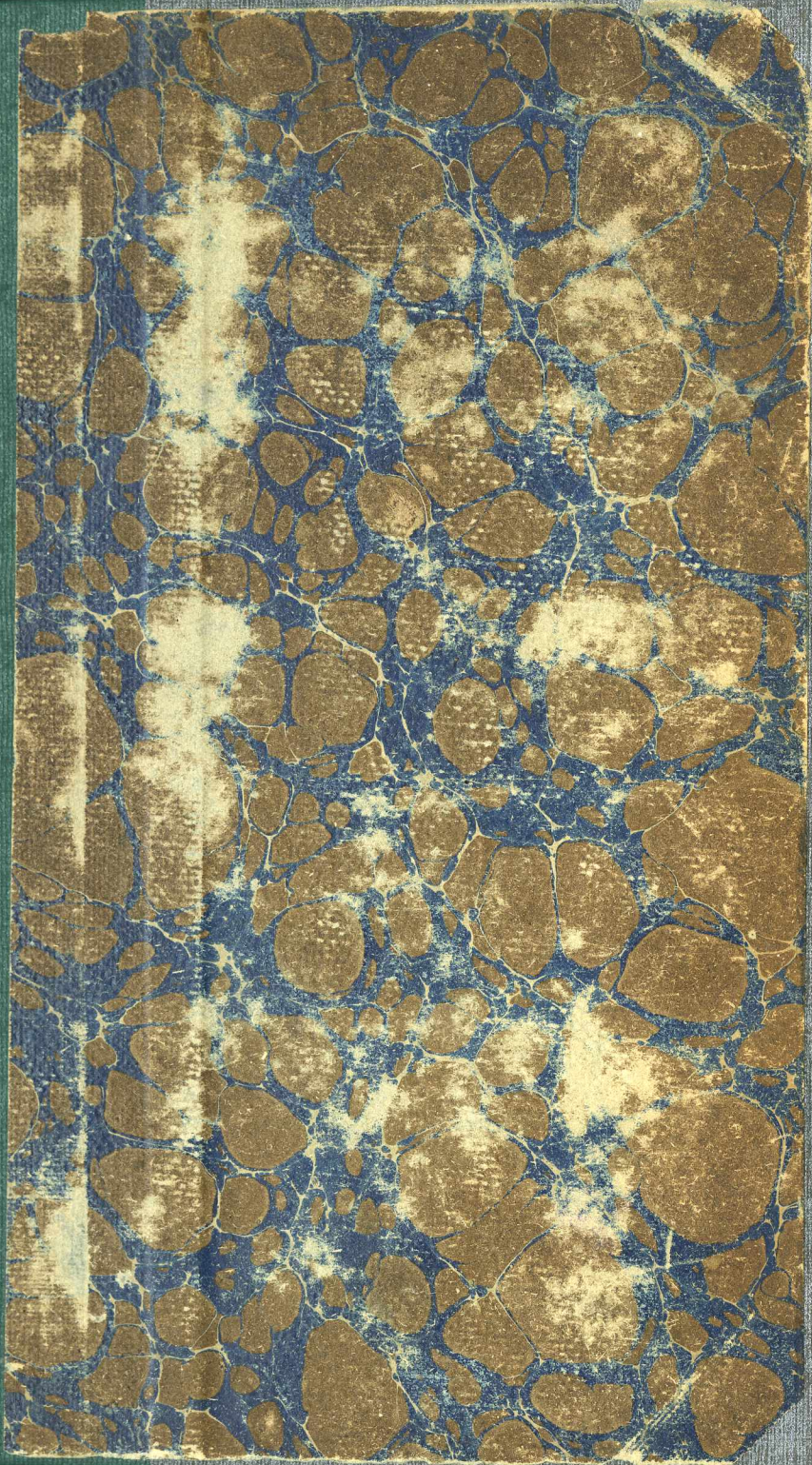

Politikai
röpiratok.

113.

113
930

Nyílt szó

Makó városa lakosaihoz.

Baross Lindától.

8.

H.-M.-Vásárhely.
Nyomatott Vodiáner F.-nél.
1899.

DE BALLAGI GEZA

A midőn folyó 1869-ik évi február hó 28-ik napján, mint a makói jobbpárt képviselőjelöltje, Önök előtt, politikai nézetemet elmondandó, szólani akartam, fájdalommal kellett tapasztalnom, hogy a megjelent hallgatóság, nagy száma után ítelt érdekeltségnek, a mesterileg felállított, s fehér tollal jelzett oskolás gyermekek, mesterinasok, s a hallgatóság közt elszórva állott egyes rendbontók, közbekiáltásaik és zajongásuk miatt, eleget nem tehettem. Mert ezen politikai kiskorúságot tanusított viselet a szónoki állvány odahagyására kényszerített.

Ítéljék meg Önök, hová vezet, az alkotmányos jog ezen legszentebbekének, a szólásszabadságnak gátlása. — A kik e tüntetést intézték, legyenek meggyőződve, hogy nem az ügynek, vagy ha úgy tetszik, csekély személyemnek, mely ellen, — hanem önmaguknak s ügyüknek, melyet a népszabadság ügyének szeretnek nevezni, ártottak legtöbbet.

Meg lévén e szerint szólásszabadságomban gátlva, a nyilvánosság második módjához, a szabad saj-

tóhoz folyamodom, ez uton fogadják Önök, el nem mondhatott, alább olvasható beszédemet, s Magyarország nemzetiségi viszonyait s elszigetelt állását figyelembe véve, ítéljenek nézetem felett szabadon.

Makó, február hó 28-án 1869.

Baross Sándor.

Tisztelt Polgártársak!

A makói Deák-párt által felhiva, a követjelöltséget elfogadni, polgári kötelességemnek tartottam, s mint követjelöltje e pártnak, itt látom az időt nyíltan s leplezetlenül elmondani Önök előtt politikai nézetemet.

Az 186⁵/₆. évi országgyűlés, melynek politikai higgadtsággal párosult eszélyes eljárása hozta létre a fejedelem s nemzet közti kiegyezést, vagyis a békés átalakulás nagy művét, ennek állandóságát a közös-tigyek czélszerű s méltányos elintézésével biztosította. Így tehát az 1867. évi XII-dik törvényczikket mint közjogunk alaptörvényét kell tekintenünk.

Ezen törvényczikk, vagyis a fejedelem és nemzet közti kétoldalu szerződés, tisztelt polgártársak! az, a melyet az ellenzék, vagyis a balpárt, mint hazánk önállását veszélyeztetőt, alapban megváltoztatni akar, s a melyet én és elvtársaim, vagyis a jobbpárt, mint hazánk egyik alaptörvényét, változatlanul akarunk fentartani.

Akarjuk pedig azért, mert erősen hiszszük, hogy ezen az alapon sokat hányatott hazánk független ön-állása biztosítva van, s vissza lévén Magyarország

sorsa adva önmagának, csak tőlünk függ czélszerű törvények által annak anyagi s szellemi nagyságát emelni.

Mert veszélyesnek tartjuk az alaptörvények rögtön változását, melynek czélszerűségét az eddigi gyakorlat igazolta. Szép példát nyújt erre a szabad Svajcz óvatos intézkedése, hol határozott törvény van, miként az alaptörvények megváltoztatását csak minden tizenkét évben egyszer szabad indítványba hozni.

Tisztelt polgártársak! hogy lássuk, melyik pártnak van igaza, előadom röviden a közösügyek újabb történetét, a sanctio pragmatika, vagyis az 1723. 1., 2. és 3-ik törvényczikk, és ebből kifolyólag az 1848-ik évi III. törvényczikk, a közösügyeket elismervén, úgy intézkedett, hogy az ő Felsége körüli magyar miniszter mindazon viszonyokba, melyek a hazát az örökös tartományokkal közösen érdeklik, befolyván azokra, az országot felelősség mellett képviselje. — Az 1867-ik évi XII. törvényczikk pedig meghatározván mik a közös ügyek, azokról tanácskozást a magyar és az örökös tartományok országgyűlései által választott bizottságra, vagyis az ugynevezett delegatióra bízta.

A bizottság vagyis a delegatio helyett mit akar az ellenzék, vagyis a balpárt felállítani, nem mondja; s így csak az lehet a kérdés, valjon a közösügyekre nézve, az 1848. vagy az 1867-ik évi törvényben megállapított rendszer jobb-e? nézetem szerint az utóbbi jobb, s alkotmányosabb; mert itt nem a miniszter önállóan, hanem a két nemzet képviselői közül választott bizalmi férfiak intézik, az 1867-dik évi XII. törvényczikk korlátai között, a közösügyeket.

Szükségesnek látom, tisztelt polgártársak, tájékoztatul Önök előtt e helyen megemlíteni, hogy a temesvári oláh, és a nagybecskereki szerb tanácskozmány szinte az 1867. évi törvényczikk megszüntetését követeli, vagyis ugyanazt, a mit a balpárt. — Visszaemlékezve egy régi példabeszédre: „ha nem tudom ki vagy, megnézem kivel vagy“, ítéljék meg Önök tisztelt polgártársaim, mi czélra vezet ezen közös törekvés.

Tisztelt polgártársak! tudom, hogy Önöket az adó kérdése érdekli legjobban, mert ennek súlyát mindnyájan érezzük, a balpárt egy része országszerte azt igéri, hogy az adó győzelmük esetében kevesebb leend, habár erre vezérszónokaik Tisza és Ghiczi Kálmán urak nem nyújtanak kilátást. — Nézetem szerint ez még most el sem is érhető, mert a husz évi rossz gazdálkodással felszaporodott államkiadásokat máshonnan, mint az egyenes és közvetett adókból — fedezni nem lehet.

Nem lehetvén még most az adó leszállítására számolni, tisztelt polgártársak, legnemesebb feladata leend a jövő országgyűlésnek az ország adóképessegét fejleszteni, vagyis czélszerű törvények által oda hatni, hogy anyagi helyzete javuljon. Csak vegyük Makó városa helyzetét, ha mi a Lökösház-szöregi vasúthálózatot Makón keresztül megnyerjük, legkisebb számítás mellett, tekintve az eladásra szánt terményeink árkülönbségét, az összes adónkat meggazdálkodjuk. — De erre, tisztelt polgártársak, béke s egyetértés kell; mert ha ismét az alaptörvények megváltoztatásán vitatkozunk, s az országgyűlés a semmittevés örvényébe sodortatik, nem lesz ideje e nemes

kötelve kivitelére, s a külföld pénzemberei, nem kíván alkotmányunk állandóságában, nem fogják pénzeiket országos vállalatainkba fektetni. Pedig csak nézünk szét, a kibékülés nagy műve mennyi idegen tőkét hozott az országba, mennyi pénzintézet, mennyi vállalkozó társulatok alakultak azóta, ezek tisztelt polgártársaim, mind könnyítik a keresetmódot, emelik a termények árát, s ezzel előmozdítják az adóképesiséget.

Meggyőződéseim, miként a jövő országgyűlésre, ha Magyarország jól felfogott helyzetét tekintjük, nem a rombolás, hanem az 186⁵.-ik évi törvények alapján, a gondos építkezés műve vár, gondos kezek, szenvedélytől ment jó akarat sokat fog tehetni, de az alaptörvények feletti meddő küzdelem, ha veszélyt nem is, de legjobb esetében, az ország anyagi és szellemi érdekében tenni akaró jobbpárt tevékenységét fogja zsibbasztani.

Legyenek Önök, tisztelt polgártársaim, meggyőződve, hogy a szabadságot nem a zsarnokság szokta megölni, hanem a szabadsággal élni nem tudás, a szabadság tévedései, a tulhajtások, melyeket szabadságnak nevezünk. Ezen téves helyzet kifolyásai azon méltatlanságok, melyekkel hazánk kipróbált nagyjait sokan illetik, s nem tartják bűnnek a legönzetlenebb hazafit is — ha nem elvük embere — hazaárulónak nevezni.

Nem czélom a jövő országgyűlés teendőit részletezni, ez oly sokoldalú, hogy hosszadalma unalmat is szülhetne, egyedül azt kívánom Önök előtt kimondani, hogy én az alkotmányos szabad reformok em-

bere vagyok, követve azon politikai irányt, mely az 1865-ik évi törvényekben van letéve, sorakozva azon zászló alá, melyet hazánk nagy fia, Deák Ferencz magasan lobogtat.

Mielőtt beszédemet bevégezném, egy kéréssel fordulok Önökhöz tisztelt polgártársaim, s ez az, biz-
zanak Önök ügyünk igazságában, legyenek az ellen-
párt nézete iránt türelmesek, kerüljenek mindent, mi
ingerültségre vagy személyeskedésre vezethet. Mert
tisztelni a törvényt s véleménykülönbséget, ez az al-
kotmányos polgár első kötelessége.

Baross Sándor.

